

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, доцента
Кучай Тетяни Петрівни на дисертацію Ульянової Вікторії
Станіславівни «Теоретичні і методичні засади адаптивного управління
якістю музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі»,
подану до захисту в спеціалізовану вчену раду Д 29.053.03 ДЗ „Луганський
національний університет імені Тараса Шевченка” на здобуття
наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності
13.00.06 – теорія і методика управління освітою.

Сьогодення характеризується глибинними змінами, що відбуваються в різних галузях суспільного життя, у тому числі – в освітньому просторі. У концептуальних положеннях та нормативних документах наголошується, що вітчизняні навчальні заклади мають забезпечити своїм випускникам такий рівень підготовки, який водночас дозволяв би їм здобувати освіту в будь-якій країні Євросоюзу, забезпечував конкурентоспроможність на Європейському ринку праці зберігаючи при цьому особливості національного виховання.

Сучасна музична-педагогічна освіта покликана створювати нові, якісні підходи до художньо-естетичного виховання та професійного зростання майбутніх учителів музичного мистецтва, оскільки вони поєднують в собі риси вихователя, педагога, музиканта й мистецтвознавця.

Ульянова В. С. зазначає, що актуальність даної роботи також зумовлена потребами практики, насамперед потребами різкого нарощування освітнього потенціалу нації, забезпечення конкурентоспроможності випускників загальноосвітніх шкіл і університетів на ринку праці як всередині держави, так і на міжнародному рівні.

Актуальність заявленої теми підсилюється й виявленими авторкою суперечностями:

- між потребою запровадження результативно діючої системи адаптивного управління якістю музичної освіти у ВПНЗ, що сприяє оперативній адаптації учасників освітнього процесу до вимог ринкової економіки, і недостатньою розробленістю теоретичних і методичних засад її забезпечення;

- між об'єктивною потребою сучасного українського суспільства в професійно компетентних майбутніх учителях музичного мистецтва та рівнем їхньої реальної підготовки до професійної діяльності;

- між сучасними вимогами до якості музичної освіти у ВПНЗ і недостатньою розробленістю критеріальної основи та технології адаптивного управління для науково-методичного супроводу в досягненні запланованих результатів;

- між потребою в системному підході щодо оцінювання результативності управління якістю музичної освіти у ВПНЗ і недосконалістю інструментарію вимірювання її результату (с. 2 автореф. 8-9 дис).

Представлена до захисту дисертаційна робота виконана в Українській інженерно-педагогічній академії в межах держбюджетної теми „Теоретико-методологічні засади розробки змісту неперервної педагогічної освіти” (протокол № 6 від 16.06.2011 р.), державний реєстраційний номер РК № 0111U005050) та в межах наукової теми, над якою працює колектив Комунального закладу „Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради.

Науковий апарат дослідження сформульовано чітко та коректно. Досягненню мети дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити систему адаптивного управління якістю музичної освіти у ВПНЗ, яка б інтегрувала адаптивну взаємодію суб'єктів організаційно-педагогічної діяльності та враховувала закономірності й принципи музичної освіти та художньо-естетичного виховання майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах реформування національної освіти

України – відповідають завдання, для вирішення яких дисертанткою відібрано сукупність методів – теоретичних, емпіричних та математичної статистики. Не викликає заперечень і структура дисертації, що складається зі вступу, п'яти розділів та висновків до них, загальних висновків, додатків і списку використаних джерел (646 найменувань, з них 23 – іноземною мовою) на 62 сторінках. Загальний обсяг дисертації – 504 сторінки, з них 373 сторінки основного тексту, 26 додатків на 67 сторінках. Робота містить 49 таблиць та 21 рисунок.

Дисертація Ульянової В. С. відрізняється широкою апробацією на міжнародних науково-практичних конференціях, найвагоміші з яких: „Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні” (Львів, 2014); „Роль та місце психології та педагогіки у формуванні сучасної особистості” (Харків, 2014); „Новини на научний прогрес – 2013” (Софія, 2013); „Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук” (Київ, 2014); I Международный форум „Современные тенденции в педагогической науке Украины и Израиля: путь к интеграции” (Одеса, 2015); „Наукова презентація Європа – 2014” (Словакія, 2014); „Prední vedecke Novinky” (Прага, 2013); „Mysik Science Today” (Латвія, 2015); Психологія та педагогіка: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування (Львів, 2015).

Дисертанткою визначена провідна концепція адаптивного управління якістю музичної освіти та художньо-естетичного виховання у ВПНЗ, що ґрунтується на: філософії нестабільності (синергетика), що визнає багатфакторність і різноспрямованість впливу та нелінійність процесів розвитку; рефлексивному аналізі, що породжує рефлексивний розвиток шляхом спрямованої самоорганізації; визначенні реалістичної мети й завдань; поєднання зусиль учасників освітнього процесу для досягнення мети на основі балансу їхніх інтересів шляхом взаємоузгодження та на основі встановлення партнерських зв'язків. При цьому система поглядів на управління формує характер взаємодії керівника і виконавців, також механізм визначення й досягнення мети» (с. 4 автореф. та с. 11-12 дис.).

Вікторією Станіславівною уточнено наукові уявлення про сутність і структуру поняття „якість музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі” (як збалансовану єдність якості умов, якості освітнього процесу і якості результату з визначенням художньо-творчої і духовно-ціннісної спрямованості особистості, відповідності освітньої системи цілям, потребам і соціальним нормам (стандартам) музичної освіти, що спрямовані на підвищення рівня художньо-естетичного виховання) (с. 28-29 дис.); удосконалено та доповнено зміст професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва шляхом виокремлення його компонентів: навчально-пізнавального (загальнопрофесійні, загальнопедагогічні та загальнопсихологічні компетентності, мотиваційна та комунікативна компетентності); фахового (музично-практичні компетентності, загальні та творчі індивідуальні здібності, професійно важливі якості), професійно-особистісного (художньо-естетична компетентність, педагогічна майстерність, особистісні якості, що необхідні для викладання предметів художньо-естетичного циклу) (с.64-67 дис.).

Упродовж роботи над дослідженням автором виявлено проблеми музично-педагогічної підготовки вчителів, а саме: забезпечення продуктивності педагогічної праці вчителів музичного мистецтва; формування професійної компетентності у процесі підготовки шляхом засвоєння специфічних функцій професійної діяльності, розвитку педагогічної майстерності, професійних здібностей та особистих якостей; підготовка вчителя переважно на теоретичному матеріалі (мало практики); забезпечення якості музичної освіти шляхом введення науково обґрунтованих програм, спецкурсів за вибором, новітніх методик; недостатня сформованість здатності до оперативної адаптації студентів та викладачів до мінливих вимог ринків праці та освітніх послуг; необхідність розвитку самоорганізації, самовиховання, самовдосконалення при формуванні педагогічної діяльності студентів; недостатня розробленість технології пролонгованого моніторингу якості музичної освіти і художньо-естетичного

виховання; недостатня розробленість кваліметричного інструментарію з метою вимірювання якості професійної діяльності учасників освітньо-виховного процесу для створення інформаційної бази управління (с. 90 дис.).

На основі аналізу науково-педагогічної та спеціальної літератури Ульяновою В.С. обґрунтовано, що якість музичної освіти та художньо-естетичного виховання майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахової освіти має базуватися на компетентнісному, диференційованому, особистісно орієнтованому, діяльнісному і системному підходах та розкрито зміст взаємозв'язку методологічних підходів до художньо-естетичного виховання та якості музичної освіти через специфіку підготовки до професійної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва (с. 132-151 дис.).

Заслуговує на увагу ґрунтовний аналіз впроваджені системи пролонгованого моніторингу, за допомогою якого отримуються дані, що характеризують освітньо-виховний процес. Порівняння цих даних із нормативами або вимогами ринків праці та освітніх послуг дозволяє безперервно спрямовувати діяльність колективу академії на заздалегідь визначений результат – підвищення якості музичної освіти та рівня художньо-естетичного виховання майбутніх фахівців (с.231 дис.).

Експертна оцінка та результати впровадження матеріалів дослідження в діяльність Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради та Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира підтвердили результативність запропонованої дисертанткою системи адаптивного управління якістю музичної освіти та художньо-естетичного виховання у вищому педагогічному навчальному закладі.

Слід відзначити високий науковий рівень проведеного здобувачкою експерименту. Грамотний добір інструментарію, застосування в дослідженні емпіричних, математичних методів, кваліметричних методик свідчить про надійність отриманих результатів та вірогідність висновків.

Викладення матеріалу доповнюється додатками на 67 сторінках, які мають практичне спрямування.

Дисертація відрізняється науковою новизною, має безперечну теоретичну і практичну значимість. Результати проведеної роботи допомогли визначити перспективні напрями подальшого розвитку досліджуваної тематики.

Дисертаційна робота Ульянової В.С. оформлена згідно з чинними вимогами. Основні положення дисертації знайшли досить повне відбиття в публікаціях автора. Серед публікацій є 1 монографія, навчально-методичні підручники, посібники, рекомендації, робочі зошити, програми, статті, тези конференцій. В опублікованих дисертанткою роботах розглянуто всі основні аспекти досліджуваної проблеми. Автореферат дисертації цілком відбиває її зміст і повністю відповідає вимогам.

Позитивно оцінюючи дисертацію, відзначимо дискусійні питання та окремі зауваження, а саме:

1. На нашу думку, заявлені Вами підходи треба вибудувати згідно логіки загальноприйнятих чотирьох рівнів методології. Не зрозуміло, навіщо Ви розводите художньо-естетичне виховання та адаптивне управління художньо-естетичним вихованням, адже йдеться про єдиний процес, що має бути відображено в концепції.

2. У тексті роботи є потреба в уточненні термінів, які використовує автор: концептуально обґрунтувати чи розробити концепцію?

3. Варто було б ширше представити різні механізми проведення моніторингу управління якістю музичної освіти у педагогічному ВНЗ.

4. На нашу думку, вимагає уточнення відношень між поняттями: музична освіта, художньо-естетичне виховання, художньо-естетичне навчання. Не зрозуміло, що ширше: художньо-естетичне виховання чи музична освіта?

5. У тексті дисертації зустрічаються стилістичні та орфографічні помилки.

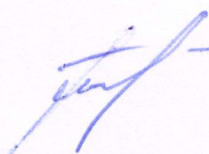
6. Рекомендується результати проведеного дослідження узагальнити у вигляді навчально-методичного посібника, який у подальшому може застосовуватися в процесі професійної підготовки майбутніх управлінців у галузі освіти.

Втім зроблені зауваження і побажання ні в якому разі не знижують загальної цінності дослідження.

Вважаємо, що дослідження Ульянової Вікторії Станіславівни «Теоретичні і методичні засади адаптивного управління якістю музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі» є самостійною науковою роботою, яка за своїм змістом, новизною і практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам пп.9, 10, 12-14 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника” та рівневі докторських дисертацій, а її автор Ульянова Вікторія Станіславівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія та методика управління освітою.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри авіаційної англійської мови
Національного авіаційного університету

 Т. П. Кучай

